

Programma 2 Wageningen

Waarom dit programma?

Voor de gemeente Wageningen staat voorop dat onze leefomgeving groen, duurzaam en toekomstbestendig is voor onze inwoners van nu en later. De opgaven waar we voor staan zijn groot. De prognoses laten een behoefte zien van 3.800 nieuwe woningen (tot 2040) in Wageningen met daarbij behorende groei van de werkgelegenheid, mobiliteit en ruimte voor ontspanning. We werken aan de energietransitie, de landbouwtransitie en een versterking van de biodiversiteit. Daarnaast is er een groot belang om de stad meer klimaatadaptief te maken. Deze vraagstukken hebben een forse ruimtelijke impact en vragen om een integrale benadering. Dit kunnen wij niet alleen. We werken samen met regio, provincie, rijk en andere ketenpartners aan deze vraagstukken. Onze ambities op het gebied van wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid hebben we neergelegd in het Wagenings Bod. Dit bod legt daarmee een belangrijke basis en legitimatie voor onze grote opgaven. Ook onze inwoners hebben een rol hierin. Zij worden betrokken bij het opstellen van de visie op de bebouwde kom (tweede fase Omgevingsvisie) waarin een integrale afweging gemaakt moet worden over deze vraagstukken.

De druk op de woningmarkt is hoog. De meest recente huishoudensprognoses voor Wageningen laten een fors hogere behoefte aan woningen zien. Dit maakt dat de we de bouw van geschikte woningen proberen te versnellen en uit te breiden waar mogelijk. Eén van de belangrijkste prioriteiten is daarom ook een zoektocht naar potentiële nieuwe bouwlocaties voor de nabije toekomst en de versnellingsmogelijkheden voor woningbouw in kaart te brengen. Betaalbaarheid van het wonen blijft hierbij voor alle doelgroepen een belangrijk aandachtspunt, waarbij de gemeente samen met haar partners streeft naar de gerichte inzet van instrumenten en kijkt naar de inzet van creatieve oplossingen. De vergrijzing en verdunning zijn belangrijke oorzaken van de grote huishoudensgroei de komende jaren, waardoor het een prioriteit is om ervoor te zorgen dat inwoners zo zelfstandig mogelijk wonen in een woning op maat, met voldoende mogelijkheden voor zorg op maat.

Groen is belangrijk voor mens en dier. Een van de redenen waarom onze inwoners graag in Wageningen wonen, is het groen in en rondom de stad. Wageningen ligt tussen grote nationale en regionale natuurgebieden: Veluwe, Utrechtse Heuvelrug, Binnenveldse Hooilanden en het Rivierengebied. Wageningen zet in op een groene, klimaatadaptieve en biodiverse leefomgeving. De biodiversiteit is wereldwijd afgenomen. In Wageningen willen we dit op lokaal niveau omkeren en werken aan een toename van de biodiversiteit. Hiervoor ontwikkelen we een plan waarin we dit verder uitwerken (biodiversiteitsplan). We willen meer groenblauwe dooradering van het buitengebied. De ecologische verbindingszone aan de noordzijde van de stad willen we versterken. Nieuwe bebouwing in onze stad willen we natuurinclusief uitvoeren. Ook het omgaan met klimaatverandering vraagt van ons een andere manier van omgaan met onze leefomgeving. Dit betekent zoveel mogelijk ontstening en vergroening van de stad en het anders omgaan met ons watersysteem. We maken groen en water meer zichtbaar, als basis voor biodiversiteit en als middel voor klimaatadaptatie. Ook werken we aan een bomenbeleidsplan.

Naast een groene leefomgeving werken we aan een toekomstbestendige leefomgeving. Er is een aanhoudende druk op onze ruimte. We willen dat onze inwoners prettig, veilig en gezond kunnen wonen, werken en recreëren. Dit vraagt om goede afwegingen. Dit doen wij niet alleen, maar samen met onze inwoners en partners. We ontwikkelen samen een Omgevingsvisie en vertalen dit door naar een Omgevingsplan. We werken samen aan diverse projecten die passen bij onze ambities en doelen. Onze stad kent ook een rijk verleden dat nog zichtbaar is. Cultuurhistorie houden we zichtbaar en vieren we. We gaan daarbij met respect om met onze monumenten.

In de Wageningse economische structuur zijn de verschillende onderdelen met elkaar vervlochten: MKB, kenniseconomie en de binnenstad met zijn horeca en detailhandel. De komende periode gaan we samen met de partners uit de stad werken aan een economische visie met uitvoeringsprogramma. Hiermee brengen we integraliteit en samenhang aan in beleid en uitvoering. Tegelijkertijd brengen we meer focus aan in welke rol wij als gemeente hierin nemen en wat dit betekent voor de Wageningse samenleving. Veel opgaven kunnen we niet als gemeente zelfstandig oppakken. Er is dan juist een bredere samenwerking nodig, zoals bijvoorbeeld het gezamenlijk investeren in een goed vestigingsklimaat of uitvoering geven aan de Strategische Agenda Regio Foodvalley, als overheden samen met onderwijs en ondernemers. Ook zetten we in op het ondersteunen van werknemers, werkzoekenden en ondernemers om in de veranderende samenleving werk te vinden door toeleiding, omscholing en het samenbrengen van vraag en aanbod. Een goede ondernemersdienstverlening speelt daarbij een belangrijke rol. De afgelopen periode heeft waardevolle samenwerking en relaties opgeleverd met ondernemers in de stad. Die

willen we zeker behouden en bestendigen om zo samen de schouders te zetten onder verdere duurzame en sociale groei van de Wageningse economie.

De routekaart Wageningen Klimaatneutraal 2030-2040 is vastgesteld. Om als stad klimaatneutraal te worden is het noodzakelijk dat we een grote structurele besparing op onze energievraag realiseren. De resterende energievraag moet vervolgens duurzaam ingevuld worden door o.a. lokale duurzame opwek van energie, waarbij het bepalen en vasthouden aan de randvoorwaarden cruciaal is. Naast de energietransitie (incl. warmtetransitie) is ook de voedseltransitie een speerpunt. Hierbij streven we naar minder verspilling, een lagere consumptie van vlees en zuivel en lokaal duurzaam geproduceerde producten. Bij een veilige en gezonde leefomgeving ligt de focus op het naleven van onze wettelijke taken m.b.t. de geldende milieunormen.

Voor het functioneren van de stad Wageningen is het belangrijk dat mensen zich op een comfortabele en veilige manier kunnen verplaatsen. Hiervoor is een goede en veilige infrastructuur van belang. De manier waarop de infrastructuur is ingericht is ook van belang voor de gezondheid van de inwoners van Wageningen. Als inwoners meer lopen en fietsen, is dit beter voor de gezondheid, het klimaat, de leefomgeving en de sociale interactie. Goede openbaarvervoervoorzieningen dragen hier ook aan bij. Door alle ontwikkelingen in en om Wageningen (woningbouw, groei kennisecosysteem, toename van het aantal privé-auto's) neemt de druk op onze wegen en openbare ruimte toe. Tegelijkertijd is er de wens om de leefomgeving te vergroenen en de noodzaak om te verduurzamen. Dit alles vraagt om een mobiliteitstransitie. In 2024 werken we aan een Omgevingsprogramma mobiliteit. Hierin wordt de benodigde mobiliteitstransitie beschreven, zo ook de beleidskaders op het gebied van mobiliteit en de benodigde maatregelen. Samenwerking met omliggende gemeenten, provincies en Rijkswaterstaat is van groot belang. Uiteindelijk gaat het allemaal om het gedrag van mensen: een transitie is alleen mogelijk door ook in te zetten op bewustwording, stimuleren en ondersteunen van inwoners en bedrijven.

Beoogd maatschappelijk effect

In dit programma zijn de actuele ambities gekoppeld aan:

- 2.1 Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit
- 2.2 Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat
- 2.3 Een groene en biodiverse leefomgeving
- 2.4 Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving
- 2.5 Klimaatneutraal 2030-2040
- 2.6 Een veilige en gezonde leefomgeving
- 2.7 Voldoende betaalbare woonruimte, duurzame en kwalitatieve goede woningen voor elke Wageninger, in een groene wijk met plek voor ontmoeting
- 2.8 Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet

Deze ambities zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welke doelen willen we bereiken om te komen tot de ambitie?
- Welke resultaten moet het opleveren?

In het resultatenoverzicht gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken.

2.1 Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit

Wat willen we bereiken?

Wageningen streeft ernaar dat de infrastructuur in Wageningen en het gebruik hiervan zodanig is dat mobiliteit op een duurzame wijze bijdraagt aan een goed functionerende economie, gezondheid, verkeersveiligheid en sociale participatie.

Doelen

2.1.1 Goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten, 'inclusief' voor alle inwoners en bezoekers

Beoogde resultaten

- In 2024 is er een Omgevingsprogramma mobiliteit . Met o.a.:
- - Doelstellingen omvang benodigde mobiliteitstransitie + maatregelen hoe deze transitie te bereiken;
- - Beleid voor deelmobiliteit en hubs;
- - Beleid voor Autoluwe wijken en buurten;
- - (Nieuwe/vastgestelde) doelen en subdoelen worden in begroting 2025 verwerkt.
- Stimuleren lopen dmv goede, aantrekkelijke en toegankelijke looproutes en door aantrekkelijke verblijfs-/voetgangersgebieden.
- Bevorderen fiets door goede fietsroutes binnen Wageningen en naar omliggende gemeenten. Conform de update fietsnetwerkaart netwerkvisie (2023).
- Samen met regio Foodvalley en provincies wordt gewerkt aan hoogwaardig openbaar vervoer.
- We monitoren jaarlijks de ongevallen en verkeersslachtoffers (doel: in 2026 gebeuren er tov 2019 minder ongelukken en vallen er minder verkeersslachtoffers in het verkeer in de stad).
- Educatie, voorlichting en handhaving ten behoeve van voorkomen van ongevallen (in samenwerking met regio Foodvalley).

Doelen

2.1.2 Een verkeersveilige en leefbare woon-, werk- school- en leefomgeving

Beoogde resultaten

- Bewoners hebben invloed op hun directe leefomgeving, door actief in te spelen op kleine verkeersvragen en -knelpunten via onder andere Meldpunt Openbare Ruimte.
- Duurzaam Veilig richtlijnen toepassen bij wegontwerp ten behoeve van verkeersveilige openbare ruimte (bij nieuwe ontwikkelingen en onderhoud van bestaande straten).
- Goed inframanagement (conform niveau basis) ten behoeve van verkeersveiligheid, doorstroming en bereikbaarheid hulpdiensten.
- Parkeerbeleid (voor auto als fiets) ten behoeve van juiste mate van leefbaarheid. Aanvullend op Omgevingsprogramma mobiliteit starten we met actualisatie parkeervisie en nota parkeernormen.
- Vergunningen zoals evenement-, inrit- en omgevingsvergunning en gehandicaptenparkeren zijn getoetst en verstrekt.
- Bij ruimtelijke plannen en herinrichtingsplannen geven we voorrang aan voetgangers en fietsers. Leidend is STOEP (ook voor parkeervoorzieningen).
- In 2026 hebben we een wijk als pilot benoemd en uitgewerkt om veiligheid en leefbaarheid te verbeteren door aanpassing van de inrichting van de openbare ruimte.
- We geven nadere invulling aan de autoluwe binnenstad. Met aandacht voor o.a.:
 - - Parkeeroplossing voor fiets en auto;
 - - Onderzoek kans voor pilot last mile delivery.
- Geen sluipverkeer door woonwijken en over smalle wegen in het buitengebied. Hiervoor is nodig:
 - - Een robuuste hoofdinfrastructuur (voor auto, incl HOV) die huidige/toekomstige vraag naar capaciteit kan accommoderen en waar de doorstroming zo lang mogelijk op gang blijft en hinder zo min mogelijk optreedt;
 - - We onderzoeken of een snelheid van 30 km/h hieraan bijdraagt.

Doelen

2.1.3 Verduurzamen van mobiliteit (Wageningen Klimaatneutraal 2030-2040)

Beoogde resultaten

- Alle 100+ werkgevers zijn benaderd voor mogelijkheden verduurzaming mobiliteit. Dit doen we binnen de werkgeversaanpak van de regio foodvalley.
- In 2025 bedraagt het totaal aantal laadpalen in de openbare ruimte: 112 laadpalen (conform visie openbare laadinfrastructuur 2030).
- We onderzoeken de noodzaak en mogelijkheden om duurzaam goederentransport faciliteren.
- We maken ons op provinciaal niveau sterk voor een concessie met een duurzaam openbaar vervoer leverancier.

Doelen

2.1.4 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Het beheren van de bestaande infrastructuur.
 - Zorgdragen voor het juiste functioneren van de weg door plaatsing verkeersborden en -tekens, inclusief verkeersbesluit;
 - Zorgdragen dat de openbare weg in goede staat verkeert;
 - Zorgdragen voor de inspanningsverplichting van gladheidsbestrijding;
 - Zorgdragen voor een wegenlegger, inclusief bebouwde komgrenzen.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Voor veel van de te behalen doelen zijn investeringen in de openbare ruimte benodigd. Een deel van deze toekomstige investeringen zijn niet begroot en/of beschikbaar gesteld door de raad in de vorm van investeringskredieten. Voor beheer van de infrastructuur zijn wel stijgingen van de kapitaallast voorzien en begroot. Door slim werk met werk te realiseren is een deel van de ambitie te realiseren.
- De hoeveelheid wettelijke taken die uitgevoerd moeten worden, vraagt om veel capaciteit. Het is hierdoor moeilijk om al deze ambities uit te kunnen voeren.

2.2 Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat

Wat willen we bereiken?

Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat. Prettig economisch klimaat met voldoende werkgelegenheid voor iedereen, duurzame en circulaire economie.

Doelen

2.2.1 Transparante en accurate ondernemersdienstverlening.

Beoogde resultaten

- Behoeften ondernemers in beeld.
- Nauwere samenwerking met andere platforms/organisaties (ondernemersverenigingen, kennis/onderwijsinstellingen).
- Vlotte vergunningen procedures.
- MKB ondernemers zien de gemeente Wageningen als aanspreekbaar en ondersteunend.

Doelen

2.2.2 Een aantrekkelijke en levendige binnenstad ('een bruisende binnenstad').

Beoogde resultaten

- Goed functionerende warenmarkt.
- Openbare ruimte van de binnenstad is een prettige verblijfsomgeving, met kwaliteitsniveau basis en een verbeterde inrichting van straten en muren.
- Optimale structuur binnenstad (waaronder looproutes, entrees, parkeren, groen en invulling vastgoed).
- Vergroenen van de binnenstad en verbinden van groene stukken in de binnenstad (voorkomen van hittestress en een fijne verblijfsomgeving).
- Ontmoetingsplekken voor jongeren.
- Het kennisecosysteem is zichtbaar in de binnenstad.
- Max 7 a 8 procent leegstand in de binnenstad.

- Actieve marketing voor binnenstad.
- Ondersteunen sociale en culturele activiteiten.
- Gebiedsprogramma Binnenstad.
- In de binnenstad ruimte geven aan nieuwe vormen van ondernemen.
- De festivalagenda afgestemd in kennishart zodat er complementariteit is in de regio.
- Een actueel en vernieuwd evenementenbeleid.
- Er is ruimte voor innovatieve initiatieven ohgv innovatie, inspiratie, toerisme en ontspanning.

Doelen

2.2.3 Verbinding (binnen)stad en WUR.

Beoogde resultaten

- Er is samenwerking tussen de WUR - gemeente - samenleving ten behoeve van zichtbaarheid van de WUR in de binnenstad.
- Uitvoering van de Stadsagenda en CityDealKennisMaken (CDKM)
- Uitnodigende fysieke verbinding tussen campus, binnenstad en de regio.
- We bouwen verder aan een duurzame samenwerkingsrelatie met de WUR en hebben een gezamenlijke lobby agenda.

Doelen

2.2.4 Sterk vestigingsklimaat voor het kennisecosysteem

Beoogde resultaten

- Aantrekkelijk woon- en verblijfsklimaat (vestigingsklimaat).
- Behoud en aantrekken van nieuwe (met name) kennisintensieve bedrijven (nationaal en internationaal).
- Hoogwaardige en goed bereikbare werklocaties voor bedrijven die een substantiële bijdrage leveren aan het kennisecosysteem en/of de impact economie.

- Sterke positie binnen regio Foodvalley, waarin partners complementair zijn, gebaseerd op gezamenlijke ambities.
- Toekomstbestendig BSPW.
- Gebiedsprogramma Kennisas (samen met Provincie Gelderland en gemeente Ede) voor hoogwaardige en goed bereikbare campussen.

Doelen

2.2.5 Aantrekkelijke functionele, duurzame en bereikbare werklocaties reguliere bedrijvigheid.

Beoogde resultaten

- Er is een visie voor de Haven als onderdeel van de visie Bebouwde Kom (Omgevingsvisie).
- Gevestigde bedrijven worden ondersteund bij ruimtebehoefte en ruimte voor nieuwe ondernemers wordt gefaciliteerd.
- Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor circulaire, sociale en duurzame bedrijven.

Doelen

2.2.6 Een aantrekkelijk kwalitatief aanbod voor recreatie en toerisme.

Beoogde resultaten

- Inwoners en bezoekers zijn op de hoogte van het toeristisch aanbod en het is duidelijk of er gebruik van wordt gemaakt.
- Sterk recreatief en toeristisch aanbod.

Doelen

2.2.7 Toekomstgericht voldoende passende banen, ook voor praktisch geschoolden (Balans op de arbeidsmarkt).

Beoogde resultaten

- De gemeente heeft een regierol op het sociaal ondernemerschap, zowel het stimuleren en ondersteunen sociaal ondernemerschap als ook stimuleren sociale innovatie.
- Er is een visie op balans op de arbeidsmarkt.

Doelen

2.2.8 Er is in 2024 zicht op wat de factoren werk, inkomen in Wageningen kunnen doen om de brede welvaart te bevorderen.

Beoogde resultaten

- We hebben onze positie bepaald. Het economische aandeel in de brede welvaart voor Wageningen is helder.
- Vastgestelde economische visie met uitvoeringsprogramma/actieplan opgesteld én vastgesteld met partners in de stad en regio.

Doelen

2.2.9 Uitvoering wettelijke taken.

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Drank- en horecawet, de WABO en de in dit hoofdstuk genoemde verordeningen.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Werklocaties e.a.

Er zijn diverse landelijke ontwikkelingen van invloed op de economische ontwikkeling, zoals de economische omstandigheden, demografische en maatschappelijke ontwikkelingen en de stikstofproblematiek.

- Wageningen (én regio Foodvalley) heeft te maken met een extra ruimtedruk van elders (voor bedrijven en/of wonen). Vanuit omliggende regio's (o.a. Arnhem-Nijmegen en Amersfoort) kijkt men steeds vaker naar vestigingsmogelijkheden (voor bedrijven en/of wonen) in onze regio. Gevolg van deze hoge ruimtedruk is een toenemende concurrentie voor ruimte bedoeld voor werklocaties.
- De huidige bereikbaarheid van de werklocaties en binnenstad voor bedrijven, bezoekers en werknemers kan beter. Er dient een kwaliteitsverbetering plaats te vinden met aandacht voor alle vormen van mobiliteit incl. hoogwaardig OV, snelfietsroutes, hubs en parkeren voor fiets en auto.
- Het niet voldoende kunnen aanbieden van werklocaties voor met name de stuwende economische activiteiten (zoals met name in het kenniscluster rond Agrifood en met betrekking tot de Rijnhaven) heeft indirect een weerslag op de gehele economie in Wageningen, waaronder werkgelegenheid en het draagvlak voor voorzieningenniveau.
- Werklocaties worden in toenemende mate geconfronteerd met zogenaamde 'netcongestie'. Netcongestie houdt het gevaar in dat er te weinig ruimte op het elektriciteitsnetwerk beschikbaar is, bijvoorbeeld om energie terug op het net te leveren. Deze netcongestie is een disclaimer op de duurzaamheidsambities van Wageningen én de gronduitgifte. Deze beperking heeft bovendien gevolgen voor het economische beleid van Wageningen en Foodvalley als ook voor uitvoering van onder andere het regionale beleid op het gebied van Duurzaamheid zoals de RES (Regionale Energiestrategie).

Binnenstad

- Er is veel onzekerheid door stijgende energiekosten, grondstoffen en arbeidskosten. Door in gesprek te blijven met ondernemers proberen we leegstand zoveel mogelijk te voorkomen, zodat we de ambitie van de levendige en aantrekkelijke binnenstad waar kunnen maken.

2.3 Een groene en biodiverse leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Een groene en biodiverse leefomgeving, waarin de mens in samenhang met de natuur gezond kan leven en welke is aangepast en anticipeert op de effecten van de klimaatverandering.

Doelen

2.3.1 Een toename van de biodiversiteit (genetische variatie, soortendiversiteit en leefgebied).

Beoogde resultaten

- De biodiversiteit van het buitengebied is verhoogd door landschappelijke inpassing van initiatieven en door de aanleg van landschapselementen in samenwerking met andere partijen. Het Landschapsfonds vervult hier ook een belangrijke rol in.
- De biodiversiteit van het openbaar groen en water is verhoogd (zowel binnenstedelijk als in het buitengebied). Er wordt gestreefd naar meer en beter geschikt leefgebied voor een gevarieerde inheemse flora en fauna.
- De waterkwantiteit in de stadsgracht is verhoogd, waardoor de waterkwaliteit en de visuele kwaliteit verbetert.
- Er is een biodiversiteitsplan (inclusief uitvoeringsplan) opgesteld waarin de te behalen doelen en de maatregelen om deze te bereiken zijn uitgewerkt.
- Meekoppelkansen voor uitvoering Noordelijke ecologische verbindingszone (NEVZ) worden benut.
- Alle nieuwbouwplannen worden natuurinclusief en klimaatadaptief gerealiseerd en wordt minimaal 10% divers groen in de wijk gerealiseerd en bestaand groen in de woonomgeving behouden en versterkt (zie ook programma 2.7).
- Vergroening van tuinen (Steenbreek), daken en schoolpleinen is door middel van subsidies gestimuleerd.
- We verbinden groene en blauwe structuren in de stad en buitengebied zodat flora en fauna zich veilig kan verspreiden en verplaatsen door de stad.
- We zorgen dat het verduurzamen en isoleren van gebouwen niet leidt tot aantasting van de populaties van beschermde gebouwbewonende diersoorten.
- In alle ruimtelijke projecten worden ecologische en groene waarden en vergroten van de biodiversiteit als koppelkansen meegenomen. Deze kansen liggen zowel bij gebouwen als in de groene buitenruimte.

- Het versterken van biodiversiteit, op basis van landschapskenmerken, komt terug in de verschillende gebieden (Eng, Binnenveld).
- Het percentage groen/blauwe landschapselementen in het buitengebied is toegenomen. De samenstelling van landschapselementen wordt gebaseerd op de landschapstypen.
- Instandhouding en versterking van de hoofd/ecologische groenstructuur.
- We bestrijden of beheersen invasie exoten om verdere uitbreiding en negatieve effecten op de biodiversiteit te voorkomen.
- Activiteiten van inwoners en bedrijven die bijdragen aan de doelen uit het biodiversiteitsplan worden door middel van subsidies gestimuleerd.

Doelen

2.3.2 Vergroten van de leefkwaliteit (kwantiteit en kwaliteit van het groen) waarmee gezondheid wordt bevorderd, geanticipeerd wordt op de klimaatverandering (klimaatadaptatie), meer CO2 wordt opgevangen en de ruimtelijke kwaliteit wordt vergroot.

Beoogde resultaten

- Droogte en hitte zijn verminderd op locaties die hier het meest gevoelig voor zijn.
- Er is jaarlijks een publiekscampagne uitgevoerd rondom vergroenen van tuinen, afkoppelen van regenwater etc.
- Het groen is in diverse wijken omgevormd naar een toekomstbestendige vorm (klimaatbestendig, meer biodiversiteit en afgestemd op beheerniveau).
- In samenwerking met andere partijen is de binnenstad en het Hooilandplein vergroend.
- Instandhouding en versterking van de hoofd/ecologische groenstructuur.
- Wateroverlast is verminderd op locaties die hier het meest gevoelig voor zijn door in te zetten op infiltratie.
- Locaties zijn in kaart gebracht waar projecten ter verbetering van het groene leefklimaat en vermindering van hittestress als eerste uitgevoerd kunnen worden.
- Er wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan voor de Wageningse Eng.

- Het Bomenbeleidsplan is vastgesteld, waarmee een bijdrage wordt geleverd aan meer CO2 opvang en geanticipeerd wordt op klimaatverandering.
- Regenwater wordt zo veel mogelijk vastgehouden op de plek waar het valt. De focus ligt hierbij in eerste instantie op de hogere zandgronden (bijvoorbeeld Benedenbuurt en Bovenbuurt).
- In alle lopende en nieuwe projecten in de openbare ruimte worden vergroening en klimaatadaptatie als koppelkansen meegenomen.
- De klimaatbestendigheid van het openbaar groen is verhoogd door de soortenkeuze (van openbaar groen) bij vervanging/vernieuwing te blijven afstemmen op de verandering van het klimaat.

Doelen

2.3.3 De openbare ruimte is schoon, heel en veilig.

Beoogde resultaten

- In samenwerking met externe partners worden plannen ontwikkeld voor uitvoering van het onderhoud van de buitenruimte inclusief een slimme inzet van financiële middelen. Waaronder vervangingsinvesteringen voor groen en speeltoestellen.

Doelen

2.3.4 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Vanwege wettelijke aansprakelijkheid zorgen we voor de veiligheid van o.a. wegen, speeltoestellen (attractiebesluit) en bomen (ook opgenomen onder doel 2.3.3);
- Begraven.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- We zijn afhankelijk van de medewerking van grondeigenaren voor het bevorderen van biodiversiteit en landschap in het buitengebied, in het ontwikkelen van meer hagen, samengestelde landschapselementen en natuur. Dit geldt ook voor de investeringsbereidheid van gebouwde eigenaren en scholen voor de investering van groene gevels, daken en pleinen.
- Voor het realiseren van de noordelijke ecologische verbindingzone hebben we de medewerking van grondeigenaren, afstemming met buurgemeente en ondersteuning van de provincie Gelderland nodig.
- Om te meten of de maatregelen ter verhoging van de biodiversiteit nuttig zijn, moeten we monitoren. Dit is erg tijdsintensief en kostbaar. Samen met de WUR wordt onderzocht of we hiervoor gebruik kunnen maken van vrijwilligers en studenten.

2.4 Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving waarin prettig, veilig en gezond wonen, werken en recreëren voorop staat.

Doelen

2.4.1 Implementatie Omgevingswet

Beoogde resultaten

- Er is een omgevingsplan voor de fysieke leefomgeving met een passend digitaal stelsel omgevingswet (DSO).
- Er is een omgevingsvisie waarin de maatschappelijke opgaven in relatie tot de fysieke leefomgeving staan.
- Initiatiefnemers en inwoners worden gefaciliteerd bij participatie over initiatieven, op grond van het gemeentelijke participatiebeleid voor de Omgevingswet.
- Omgevingsvergunningen die passen in de omgevingsvisie.

Doelen

2.4.2 Een integrale uitvoering van de opgaven in de fysieke leefomgeving

Beoogde resultaten

- Er is een uitvoeringsprogramma opgesteld voor de ontwikkeling van de stad na het vaststellen van de Omgevingsvisie Bebouwde Kom.
- We geven uitvoering aan het besluit over het versnellen en ophogen van de woningbouwontwikkeling.
- De zoeklocaties uit het locatie-onderzoek woningbouw worden uitgewerkt.
- Om als gemeente meer regie te nemen op ruimtelijke ontwikkelingen is de Nota grondbeleid herijkt. In 2024 wordt dit nieuwe beleid toegepast.

Doelen

2.4.3 Beleid voor de fysieke leefomgeving, dat aansluit bij de ambitie

Beoogde resultaten

- Kadasters en bestemmingsplannen voor de fysieke leefomgeving (wettelijk) zijn actueel en worden gehandhaafd.

Doelen

2.4.4 Ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving passen binnen onze ambitie

Beoogde resultaten

- Bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen maken kleinere initiatieven van derden, die passen in onze ambitie, mogelijk (leges).
- Grote ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving passen in onze ambitie en worden projectmatig uitgevoerd (grondbedrijf).
- Het project Grebbedijk is in uitvoering.
- Het project Grebbedijk is voorbereid.

Doelen

2.4.5 Identiteit van de stad is beleefbaar

Beoogde resultaten

- Cultuurhistorie is zichtbaar in Wageningen.
- Cultuurhistorie wordt gevierd.
- Monumenten hebben een plek in de omgevingsvisie en -plan.

Doelen

2.4.6 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Vergunningverlening en handhaving;
- Andere wettelijke taken op basis van de Wet ruimtelijke ordening;
- Monumentenzorg en archeologie.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

Voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze stad zijn we afhankelijk van beschikbare ambtelijke capaciteit en externe partijen en factoren. Dit geldt voor initiatieven, de kwaliteit hiervan en de participatie in de planvorming. Hierdoor kunnen ontwikkelingen anders lopen dan verwacht. Als het proces niet leidt tot een vastgesteld omgevingsplan, halen we onze doelen niet.

2.5 Klimaatneutraal 2030-2040

Wat willen we bereiken?

De gemeente Wageningen is klimaatneutraal in 2030-2040 en heeft de klimaatimpact van indirect energieverbruik zoals de voedselproductie en consumptie verminderd (ambitie 2.1. Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit en 2.3. Een groene en biodiverse leefomgeving dragen mede bij aan deze ambitie).

Doelen

2.5.1 Er is 31% energie bespaard in 2040 ten opzichte van 2018 (klimaatmonitor).

Beoogde resultaten

- Bij gemeentelijk vastgoed worden energiebesparende maatregelen genomen en duurzame energieopwekking gerealiseerd.
- Er is een aanpak voor VvE's hoe zij energie kunnen besparen en hun resterende warmtevraag duurzaam kunnen invullen.
- Er is een handhavingsprogramma met als doel op bedrijven en instellingen toe te zien dat zij voldoen aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot energiebesparing (Wet Milieubeheer, EED, kantoorpanden label C 2023).
- Er is een regionaal energiedienstenbedrijf die energiemaatregelen aanbiedt als onderdeel van een wijkaanpak en voor een versnelling zorgt voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving.
- Er zijn actieve energieloketten voor inwoners en bedrijven die klanten ontzorgen, faciliteren en stimuleren tot het nemen van energiemaatregelen.

Doelen

2.5.2 Er is 1847 TJ aan duurzame energie opgewekt in 2040 ten opzichte van 2018, hiervan is het streven de opgave aan duurzame elektriciteit in zonnepanelen en windmolens in 2030 te behalen (klimaatmonitor).

Beoogde resultaten

- Er is een actuele Warmtevisie die wordt uitgevoerd.
- In 2025 is het warmtenet voor Proeftuin Aardgasvrije Wijk Benedenbuurt gerealiseerd.
- In 2025 is er een duurzaam alternatief in gebruik voor de gasgestookte WKK voor het warmtenet Noordwest.

- In 2040 is in Wageningen door warmtepartners een open duurzaam warmtenet gerealiseerd waarop enkele duizenden woningen, bedrijven en instellingen zijn aangesloten.
- In 2040 zijn minimaal 142.000 zonnepanelen gerealiseerd op Wageningse daken en parkeerterreinen.
- Innovatieve technieken zoals wind op dak of lokale grids zijn in beeld en worden toegepast.
- Windmolens worden gerealiseerd op basis van de Wageningse Windvisie en de Regionale Energiestrategie (streefdatum 2030), waarbij onder andere rekening wordt gehouden met een zorgvuldige inpassing in het landschap.
- Zonneparken worden gerealiseerd op basis van Visie Buitengebied en de Regionale Energiestrategie (streefdatum 2030), waarbij onder andere rekening wordt gehouden met een zorgvuldige inpassing in het landschap.

Doelen

2.5.3 De klimaatimpact die gepaard gaat met productie en consumptie van voedsel is verminderd.

Beoogde resultaten

- De gemeente geeft het goede voorbeeld als het gaat om inkoop van duurzame lokale producten, aanbod van plantaardige opties, verminderen voedselverspilling en de verwerking van reststromen.
- De voedselomgeving van Wageningen is in 2030 gezonder (voedselagenda).
- In 2030 is de lokale verkoop van duurzame en lokale producten van regionale boeren en producenten gestegen.
- In Wageningen eten inwoners in 2030 minder dierlijk en meer plantaardig voedsel (Voedselagenda). Restaurants gaan meer plantaardige opties aanbieden.
- In Wageningen verspillen inwoners, bedrijven en organisaties in 2030 minder voedsel. Reststromen worden beter verwerkt.
- Meer initiatiefnemers hebben een plek gevonden in Wageningen om stadslandbouw toe te passen op een duurzame manier.

Doelen

2.5.4 In 2025 hebben alle huishoudens die te maken hebben met energiearmoede de mogelijkheid (gehad) om hulp te krijgen bij energiebesparing (monitor: sociaal domein).

Beoogde resultaten

- Het bestrijden van energiearmoede is onderdeel van het reguliere (duurzaamheid en sociaal-maatschappelijk) werk van de gemeente en haar ketenpartners.
- Via generieke en wijk-/straatgerichte werkwijzen worden inwoners met energiearmoede passende energiebesparende maatregelen, advies en ondersteuning aangeboden.

Doelen

2.5.5 In 2040 is alles wat de gemeente inkoopt volledig circulair, maken we zoveel mogelijk gebruik van circulaire en biobased bouwmaterialen en zamelt de gemeente slechts huishoudelijke grondstoffen in.

Beoogde resultaten

- In de bouw (infra en nieuwbouw) wordt in 2030 50% minder primaire grondstoffen gebruikt.
- Voor de inkoop van diensten en werken binnen de gemeentelijke organisatie verbruiken we in 2030 50% minder fossiele grondstoffen.

Doelen

2.5.6 Uitvoering wettelijke taken

De wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Transitievisie warmte.
- Regionale Energiestrategie.
- De gemeentelijk gebouwen moeten volgens het Klimaatakkoord energieneutraal zijn in 2050.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Voor het behalen van de doelen hebben we te maken met veel verschillende partijen en partners die individueel investeringsbeslissingen moeten maken of medewerking moeten verlenen. Dit kunnen particuliere huishoudens zijn, of grondeigenaren, buurgemeenten, bedrijven, instellingen etc.
- Er is nog veel onzeker met betrekking tot de haalbaarheid van de plaatsing van windmolens (onder andere natuurwetgeving).
- Netcongestie.

2.6 Een veilige en gezonde leefomgeving

Wat willen we bereiken?

Er is een veilige en gezonde leefomgeving waarbij grondstoffen circulair worden hergebruikt.

Doelen

2.6.1 Milieunormen worden niet overschreden

Beoogde resultaten

- Ook in 2024 wordt met behulp van toezicht en handhaving gecontroleerd of normen op gebied van bodem, lucht, geluid, geur en energie niet worden overschreden.

Doelen

2.6.2 Uitvoering wettelijke taken

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- Geluid, bodemkwaliteit, luchtkwaliteit en externe veiligheid;
- Plaagdierbestrijding;
- Dierenasiel, dierenambulance en nestbeheer ganzenbeheer;
- Riolering;
- Afvalverwijdering en- verwerking;
- Zorgplicht oppervlaktewater.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- We zijn deels afhankelijk van andere partijen.

2.7: Voldoende betaalbare woonruimte, duurzame en kwalitatieve goede woningen voor elke Wageninger, in een groene wijk met plek voor ontmoeting.

Wat willen we bereiken?

Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een bij inkomen en type huishouden passende en duurzame woning, in een prettige woon- en leefomgeving.

Doelen

2.7.1 Versnelling en mogelijke ophoging van de woningbouwproductie in Wageningen in antwoord op de verhoogde huishoudensprognose van circa 3.500 tot 3.800 huishoudens tot 2040.

Beoogde resultaten

- In de periode tussen 2020 en 2040 worden in Wageningen 3.500 woningen gerealiseerd, met hierbij een specifieke focus op 3.000 woningen tot 2030.
- De woningbouwbehoefte wordt tweejaarlijks gemonitord. Op basis hiervan worden de aantallen te realiseren woningen indien nodig bijgesteld. In 2024 vindt er een monitoring van de woningbehoefte plaats.
- Om als gemeente meer regie te nemen op de ontwikkeling van betaalbare woningen is de Nota grondbeleid herijkt. In 2024 wordt dit nieuwe beleid toegepast.

Doelen

2.7.2 Meer betaalbare en duurzame woningvoorraad.

Beoogde resultaten

- De woningmarktstrategie wordt naar aanleiding van de evaluatie geactualiseerd met als doel om woningbouwprojecten te versterken met behoud van betaalbaarheidsdoelstellingen.
- - Hierbij nemen we het Rijkskader met als verplichting voor minimaal tweederde betaalbare woningbouw als uitgangspunt.
- De bestaande woningvoorraad wordt verder verduurzaamd met oog voor een eerlijke verdeling van de energielasten. Randvoorwaardelijk hiervoor is programma 2.5.
- Het aanbod aan studentenhuisvesting voldoet aan de vraag naar kamers, overeenkomstig de notitie locatiekeuze 2017 en de actuele monitor studentenhuisvesting.
- Het nieuw op te stellen volkshuisvestingsprogramma (Woonvisie) gaat in op de woonbehoefte en woonopgave van aandachtsgroepen en de wijze waarop gestreefd wordt naar meer balans in de woningvoorraad. De woningmarktstrategie wordt hierop aangepast.

- De betaalbare sociale huurwoningvoorraad is in 2030 vergroot.
- De huisvestingsverordening wordt in 2024 aangepast op basis van nieuwe wetsvoorstellen, die als doel hebben om o.a meer kansengelijkheid te creëren in de huisvesting van mensen uit aandachtsgroepen en lokale voorrang te realiseren.
- Nieuw te bouwen woningen zijn (bijna) energieneutraal met ook aandacht voor circulariteit en natuurinclusief bouwen. Dit resultaat draagt bij aan programma's 2.4 en 2.5.
- Voor 2026 zijn er kaders voor alternatieve woonvormen en de financiering daarvan (CPO-projecten, woningsplitsing, koopgarant, erfpacht, etc.). We ontwikkelen een afwegingskader voor flexwonen.

Doelen

2.7.3 Voldoende groen en plekken voor ontmoeting in nieuwe en in bestaande wijken.

Beoogde resultaten

- Bij alle nieuwbouwplannen wordt minimaal 10% divers groen in de wijk gerealiseerd en bestaand groen in de woonomgeving behouden en versterkt. Dit resultaat draagt bij aan programma 2.3.

Doelen

2.7.4 Inwoners kunnen zo zelfstandig mogelijk wonen in een woning op maat, met voldoende mogelijkheden voor zorg op maat.

Beoogde resultaten

- Er zijn meer woonzorginitiatieven door en voor Wageningse inwoners.
- Het aanbod van woningen die geschikt zijn voor senioren is in 2030 vergroot door zowel nieuwbouwplannen als levensloopbestendige aanpassingen in de bestaande woningvoorraad.
- Opstellen Visie Wonen & Zorg, welke wordt vertaald in een uitvoeringsplan Wonen & Zorg. Voor deze visie en het uitvoeringsplan wordt een dashboard ingericht met ter zake doende data.

Doelen

2.7.5 Uitvoering wettelijke taken.

Wettelijke taken worden uitgevoerd. Dit betreft:

- We voldoen aan de taakstelling van de huisvesting van statushouders in Wageningen.

Beoogde resultaten

- De wettelijke taken zijn uitgevoerd.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

- Voor woningbouw en de inzet op wonen is de gemeente afhankelijk van ontwikkelaars, grondeigenaren, woningcorporaties en zorgpartijen/organisaties. De gemeente heeft hier veelal een faciliterende rol. Daarnaast speelt de beschikbaarheid van woningbouwlocaties een grote rol.
- Er zijn diverse landelijke ontwikkelingen van invloed op de woningmarkt, zoals de economische omstandigheden, stikstofproblematiek, demografische en maatschappelijke ontwikkelingen.
- De taakstelling statushouders is afhankelijk van de instroom van vluchtelingen. Mondiale ontwikkelingen zijn hierop van grote invloed en moeilijk te voorspellen.
- Op een aantal onderdelen vormen de beperkte beschikbaarheid van specifieke deskundigheid een risico.

2.8 Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet

Wat willen we bereiken?

Gemeentelijke gebouwen worden ingezet voor het huisvesten van een breed aanbod aan culturele, sociale, maatschappelijke en sportvoorzieningen.

Doelen

2.8.1 Het multifunctioneel gebruik van gemeentelijke gebouwen bevorderen.

Beoogde resultaten

- Een strategisch vastgoed plan als afwegingskader welke maatschappelijke- en culturele instellingen worden gehuisvest in gemeentelijke gebouwen.

Doelen

2.8.2 Gebouwen die niet meer nodig zijn worden verkocht of benut als potentiële locatie voor woningbouw.

Beoogde resultaten

- Aanwijzen van gemeentelijke gebouwen en locaties die geschikt zijn voor woningbouw op basis van het strategisch plan gemeentelijk vastgoed.
- De verkoop van gemeentelijke gebouwen tot en met 2023 is opgeschort in afwachting van het strategisch vastgoed plan. De netto verkoopopbrengst van incidenteel € 2.641.000,- wordt op basis van de uitkomst van het strategisch plan opnieuw bepaald.

Doelen

2.8.3 Streven naar een gezonde en kostendekkende exploitatie van gemeentelijke gebouwen.

Beoogde resultaten

- Een nieuwe concessie overeenkomst voor de exploitatie van zwembad De Bongerd in afwachting van de besluitvorming voor de keuze tussen renovatie of nieuwbouw.
- Het duurzaam in stand houden van gemeentelijke gebouwen en het klimaatneutraal maken voor 2040.

Welke risico's staan deze ambitie in de weg?

De krapte op de arbeidsmarkt en de forse stijging van de bouwkosten.

Algemene informatie programma 2

Beleidsindicatoren

De volgende wettelijk verplichte beleidsindicatoren hebben betrekking op programma 2 Wageningen fysiek:

- Functiemenging
- Vestigingen
- Banen
- Huishoudelijk afval
- Hernieuwbare elektriciteit
- Nieuwbouw woningen

Zie hiervoor het hoofdstuk Wettelijk verplichte beleidsindicatoren.

Beleidskader bereikbaarheid

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Beleidsregels uitgifte parkeervergunningen Wageningen (2022)
- Beleidsregels gehandicaptenparkeerplaatsen (2014)
- Nota Parkeernormen Wageningen (2015)
- Verordening Parkeerbelastingen (2021)
- Aanwijzingsbesluit vergunning parkeren (2022)
- Aanwijzingsbesluit betaald parkeren (2022)
- Algemene Plaatselijke Verordening 2014, wijzigingen 2020 (APV)
- Veergeldverordening (2013)
- Parkeerverordening (2018)
- Wegsleepverordening Wageningen (2021)
- Regeling ontheffingen voetgangersgebied Binnenstad (2008, actualisatie 2015)

Beleidsnota's

- Visie openbare laadinfrastructuur 2030 (2022)
- Netwerkvisie (2016)
- Fietsnetwerk Wageningen. Update en uitwerking van de netwerkvisie (2023)
- Parkeernota (2015)
- Structuurvisie Wageningen (2014)
- Uitvoeringsprogramma GMP (2013)
- GMP visiedocument (2012)
- Kwaliteitshandboek (2017)
- Kansgestuurd beheer (2019)
- Beheerplan VRI's (2020)

Beleidskader economische ontwikkeling

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening winkeltijden Wageningen (2021)
- Verordening op de heffing en de invordering van reclamebelastingen (2022)
- Marktgeldverordening (2020)
- Marktverordening (2015)
- Inrichtingsplan Wageningse markten (2015)
- Verordening Scheepvaartrechten (2013)
- Verordening winkelondersteunende Horeca (2010)
- Haven- en kadeverordening Wageningen 2016

Beleidsnota's

- Nota Bovenwijkse Voorzieningen (2021)
- Beleidsregels terrassen (2021)
- Visie Binnenstad (2015)
- Economische visie detailhandel en horeca Next (2013)
- Nadere regels met betrekking tot de heffing en invordering van reclamebelasting (2012)
- Nota grondbeleid (2009)
- Beleidsplan Recreatie en Toerisme (2008/2009)
- Kadernota herontwikkeling Rijnhaven (2003)
- Onderzoeksrapport toekomst haven 'De voortuin van Wageningen' (2002)
- PDV beleid regio Food Valley 2020-2025 (2021)
- Beleidsnotitie Bed & breakfast (2009)
- Regionaal programma werklocaties 2022-2026
- Regionale Visie Werklocaties 2020-2030
- Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley (2022)
- Startnotitie KennisAs (2023)

Overeenkomsten / convenanten

- Convenant Ondernemersfonds Wageningen 2020-2023
- Samenwerkingsovereenkomst Regiodeal Food Valley 2020-2023

Beleidskader ruimtelijke ontwikkeling

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Verordening inning op de begraafrechten (2020)
- Bomenverordening (2021)
- Telecommunicatieverordening (1999)
- Bouwverordening Wageningen (1993, herziening 2018)
- Overeenkomst kadaster Gelderland (1991)
- Erfgoedverordening (2019)

Beleidsnota's

- Structuurvisie Wageningen (2013)

- Groenbeleidsplan (2017)
- Welstandsnota gemeente Wageningen 2018
- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaats en gedenkpark "De Leeuwenk" 2019
- Beleidsnotitie openbare verlichting (2012)
- Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving VTH-Beleid gemeente Wageningen
- Verordening kabels en leidingen Wageningen 2018
- Beleidsregels camping de Wielerbaan 2017
- Beleidsregels handhaving basisfunctie Openbare Ruimte (2005)
- Deltaplan Biodiversiteit (2022)

Beleidskader klimaat

Het beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Algemene subsidieverordening (2007)

Beleidsnota's

- Visie openbare laadinfrastructuur 2030 (2022)
- Routekaart Wageningen (2015, wordt momenteel herijkt)
- Klimaatneutraal in 2030 (2012)
- Herijking klimaatbeleid (2015)
- Klimaatplan 2017-2021
- Beleidsnotitie Duurzaam Bouwen Wageningen 2017-2021 (wordt momenteel herijkt)
- Visie Buitengebied (2020)
- Regionale Energiestrategie Regio Foodvalley 1.0. (RES RFV 1.0.) 2021
- Bodemkwaliteitskaart 2018 en nota bodembeheer (2012)
- Afvalbeleidsplan (2012, wordt momenteel herijkt)
- Verbreed Gemeentelijk rioleringsplan (2011-2015)
- Beleidsregels hogere waarde Wet Geluidhinder (2008)
- Waterplan (2005)
- Baggerplan (2003-2012)
- Optimalisering afvalwaterstudie (2002)
- Voedselagenda (wordt momenteel geschreven)

Beleidskader wonen

Het bestaande beleid van Wageningen is vastgelegd in de volgende documenten:

Verordeningen

- Huisvestingsverordening Wageningen (2023)
- Doelgroepenverordening Wageningen (2020)

Beleidsnota's

- Woningmarktstrategie (2019)
- Woonvisie 2025 (2016)
- Prestatieafspraken De Woningstichting 2022-2023

- Prestatieafspraken Idealis 2023-2026
- Beleidsregels kamergewijze verhuur (2021)
- Notitie vraag en aanbod studentenhuisvesting 2019-2023 (2023)
- Notitie integrale afweging potentiële locaties voor studentenhuisvesting Wageningen (2017)
- Duurzame Gebiedsontwikkeling vanuit het Klimaatplan 2022-2026 (2021)
- Beleidsregels zelfbewoning en antispeculatie (2023)

Convenanten

- Convenant WAC (2021)

Betrokkenheid verbonden partijen

De volgende verbonden partijen zijn betrokken bij de uitvoering en realisatie van de doelstellingen uit het programma:

Regio Foodvalley

Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband van acht gemeenten, met samen 330.000 inwoners. De gemeente Wageningen neemt deel aan Regio Foodvalley middels een gemeenschappelijke regeling om een aantal doelen uit haar programma te bereiken.

De regio Foodvalley treedt op als opdrachtgever voor het programma 'De Bereikbare Vallei', dat bijdraagt aan het beïnvloeden van de vraag naar mobiliteit. Dit is van belang voor de doelstelling om de bereikbaarheid optimaal te houden en om vergroening van mobiliteit te bewerkstelligen. Daarnaast vervult de regio de regisserende rol voor basismobiliteit.

De bereikbaarheidsagenda voor Regio Foodvalley geeft een richtinggevend kader voor 2030. In de Bereikbaarheidsagenda zijn de ambities van de regio vertaald in een duidelijke koers voor de ontwikkeling en de uitvoering van het regionale mobiliteitsbeleid.

Voor 'Economie' zijn deze doelen onder andere het ontwikkelen van het juiste aanbod van bedrijventerreinen, marketing en acquisitie, gezamenlijke profilering en lobby in Brussel. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven. De regio ontwikkelt beleid en adviseert provincies, Rijk en Europese Commissie over wetten en regels. Ook coördineert de regio een uitvoeringsprogramma, dat een groot aantal projecten behelst. Deze projecten worden door samenwerkende gemeenten uitgevoerd.

Ondernemers, onderwijs en overheid werken samen in de Triple Helix Foodvalley. Doel van de samenwerking is een economische topregio. Hiervoor heeft de triple helix een Strategische Agenda opgesteld. Deze agenda is vertaald in een Uitvoeringsprogramma. Deze projecten dragen bij aan de ambities van de Strategische Agenda en worden door meerdere O's getrokken en ondersteund.

Op gebied van klimaat, afval en bodem vindt afstemming en - waar relevant - samenwerking plaats. Op gebied van klimaat wordt in opdracht van het Rijk uitvoering gegeven aan de Regionale Energiestrategie.

Voor 'Wonen' zijn deze doelen onder andere het vergroten van de aantrekkelijkheid, wervingskracht en betaalbaarheid van het wonen in de FoodValley regio. Hiervoor richten wij ons op het toekomstbestendig maken van de bestaande woningvoorraad en voorzien in de (nieuwe) woningbehoefte van starters, ouderen, studenten, kenniswerkers en doorstromers. Gemeenten leveren ambtelijke capaciteit voor het uitvoeren van regionale opgaven.

Opheusdens Veer

Het Opheusdens Veer voert de veerdiensten uit tussen Wageningen en Opheusden. Dit is eveneens van belang voor de bereikbaarheid van Wageningen.

Marin Stakeholders Association (MSA)

Gemeente Wageningen is deelnemer aan de MARIN Stakeholders Association (MSA). De MSA is een stichting die het MARIN, een maritiem onderzoeksinstituut, vanuit marktperspectief stuurt en een financieel vangnet vormt. Door deel te nemen onderschrijven we de ambitie om Wageningen uit te bouwen tot kennisstad. We kunnen hiermee invloed uitoefenen om dit mondiale kennisintensieve

bedrijf en de werkgelegenheid (375 fte) voor Wageningen te behouden. Het MARIN werkt samen met de gemeente aan de ambitie Wageningen klimaatneutraal. Doordat zij ieder jaar kosteloos hun faciliteiten beschikbaar stellen voor kleine, vaak startende bedrijven, dragen zij bij aan de versterking van de economische positie van Wageningen en het starterslandschap.

Omgevingsdienst De Vallei (OddV)

De OddV voert in opdracht van de gemeente taken uit op het gebied van vergunningverlening en handhaving.

Afvalcombinatie De Vallei (ACV)

Voor de inzameling van huishoudelijk afval, straat- en rioolreiniging, gladheidsbestrijding en plaagdierbestrijding werkt de gemeente samen met de ACV. ACV is een naamloze vennootschap met verschillende dochterondernemingen. De aandelen zijn in het bezit van de gemeenten Ede, Wageningen, Renkum en Veenendaal. ACV Gemeenten voert de opdrachten van de deelnemende gemeenten uit.

De onderstaande partijen zijn in formele zin geen verbonden partijen, maar wel relevant voor de realisatie van de doelstellingen uit het programma:

- De **Investeringsagenda Foodvalley 2030** wordt uitgevoerd met de gemeente Ede en de provincie Gelderland, in samenwerking met Regio Foodvalley en Foodvalley NL. Hiermee wordt de kennispositie van het Kennishart versterkt.
- Het **programma Binnenstad** wordt uitgevoerd met nauwe betrokkenheid van ondernemers, bewoners en andere betrokkenen bij de binnenstad. Formele spelers hierbij zijn de Stichting Ondernemersfonds Wageningen, WOC afdeling detailhandel en afdeling Wageningen van de Koninklijke Horeca Nederland.
- **Stichting Wageningse Eng (statuten), TAWÉ (reglement)**. Voor de uitvoering van projecten die de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van de Eng behouden en waar mogelijk versterken, werkt de gemeente samen met de SWE. De missie en visie van de SWE zijn vastgelegd in de Statuten van de stichting. Om de diverse belangen van en op de Wageningse Eng verder te verankeren, heeft het gemeentebestuur een Territoriale Adviescommissie Wageningse Eng (TAWÉ) ingesteld. Deze commissie is door het college van B&W ingesteld en benoemd via een art. 84 commissie/verordening. De TAWÉ adviseert – gevraagd en ongevraagd- het college van B&W over gemeentelijke beleidsontwikkelingen, vergunningverlening en alle andere zaken met betrekking tot de Wageningse Eng.
- **Platform Water Vallei en Eem**. Het doel van het platform is een betere afstemming en samenwerking realiseren tussen partijen in beleid en uitvoering én in de uitwisseling van kennis en ervaring op het gebied van water, riolering en klimaatadaptatie.
- **Stichting Wageningen Werkt Duurzaam**. De stichting heeft als missie de samenwerking van Wageningse bedrijven en instellingen aan een duurzame, klimaatneutrale, circulaire en groene economie in Wageningen te bevorderen. De gemeente is subsidieverlener, participant en samenwerkingspartner van de stichting.

Wat mag het kosten?

De lasten, baten en het saldo van het programma Wageningen fysiek zijn als volgt:

Bedragen x € 1.000	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Totale lasten	31.272	32.425	31.271	31.632	32.483	33.747
Totale baten	21.994	19.430	18.278	17.687	16.750	16.888
Totaal saldo	-9.277	-12.995	-12.993	-13.946	-15.732	-16.858

In onderstaande tabel is de verdeling van de baten en lasten per ambitie opgenomen:

Bedragen x € 1.000	Werkelijk 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
LASTEN						

gemeente **Wageningen**

2.1	Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit	5.124	5.891	5.138	5.521	5.904	6.374
2.2	Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat	1.892	2.040	1.874	1.604	1.615	1.646
2.3	Een groene en biodiverse leefomgeving	5.212	5.318	5.530	5.779	5.991	6.169
2.4	Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving	7.024	7.378	6.942	6.342	6.216	6.190
2.5	Klimaatneutraal in 2040	3.013	2.093	1.457	1.503	1.552	1.820
2.6	Een veilige en gezonde leefomgeving	7.571	7.498	7.718	8.221	8.453	8.698
2.7	Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een passende woning	262	891	1.198	1.194	1.248	1.297
2.8	Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet	1.173	1.316	1.413	1.468	1.504	1.552
Totale lasten		31.272	32.425	31.271	31.632	32.483	33.747

BATEN							
2.1	Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit	2.334	3.045	2.313	2.340	2.368	2.385
2.2	Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat	1.433	1.101	1.004	645	645	645
2.3	Een groene en biodiverse leefomgeving	948	928	769	791	816	830
2.4	Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving	5.132	3.931	4.506	3.625	2.349	2.194
2.5	Klimaatneutraal in 2040	2.951	841	13	13	13	14
2.6	Een veilige en gezonde leefomgeving	8.262	8.378	8.692	9.281	9.555	9.811
2.7	Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een passende woning	31	36	20	21	21	22
2.8	Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet	903	1.170	961	971	982	987
Totale baten		21.994	19.430	18.278	17.687	16.750	16.888

SALDO							
2.1	Infrastructuur en duurzame bijdrage mobiliteit	-2.790	-2.846	-2.825	-3.181	-3.535	-3.989
2.2	Een aantrekkelijk, sociaal, duurzaam en circulair economisch klimaat	-459	-939	-870	-960	-970	-1.001
2.3	Een groene en biodiverse leefomgeving	-4.265	-4.390	-4.761	-4.988	-5.176	-5.340
2.4	Een toekomstbestendige fysieke leefomgeving	-1.892	-3.447	-2.436	-2.717	-3.867	-3.996
2.5	Klimaatneutraal in 2040	-62	-1.252	-1.444	-1.490	-1.539	-1.807
2.6	Een veilige en gezonde leefomgeving	691	880	974	1.060	1.102	1.113
2.7	Iedereen in Wageningen heeft de beschikking over een passende woning	-232	-855	-1.178	-1.173	-1.227	-1.275
2.8	Gemeentelijke gebouwen worden multifunctioneel ingezet	-270	-146	-452	-497	-522	-565
Totaal Saldo		-9.277	-12.995	-12.993	13.946	15.732	16.858

Verdeling middelen per ambitie inclusief verhouding wettelijke versus niet-wettelijke taken (bedragen x € 1.000):

